

Nr 279.

Av herr **Luterkort**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om försäkring för olycksfall i arbete m. m.

Enligt gällande lagstiftning om försäkring för olycksfall i arbete utgår i regeln till arbetare, som skadats till följd av olycksfall i arbetet och därigenom tillskyndats nedsättning i arbetsförmågan, livränta å visst årligt belopp, motsvarande den beräknade nedsättningen. Ut i 6 § i lagen den 17 juni 1916 stadgas emellertid, att försäkringsrådet må på därom av den skadade gjord ansökan, där *synnerliga skäl* äro förhanden, besluta att i stället för livränta eller del därav skall till den skadade utgivas ett kapital för en gång, till belopp motsvarande högst livräntans eller livräntedelens kapitalvärde enligt gällande beräkningsgrunder.

Nämnda lag upptager ytterligare ett fall, då dylikt utbyte av livränta kan äga rum. Ut i 27 § stadgas nämligen, att om någon, som har rätt till sjukpenning eller livränta enligt lagen, *icke* är svensk medborgare, *försäkringsinrättningen* äger att med hans samtycke när som helst, i stället för sådan ersättning till honom utgiva ett kapital för en gång till belopp, motsvarande högst 50 och minst 20 % av ersättningens kapitalvärde enligt de för inrättningen gällande beräkningsgrunderna. I dylika fall må ock ersättningen utan den ersättningsberättigades samtycke utbytas mot kapital till belopp av 50 % av kapitalvärdet.

Det uti Kungl. Maj:ts proposition nr 109 upptagna förslag till ny olycksfallsförsäkringslag överensstämmer i nu berörda hänseenden med 1916 års lagstiftning. Ut i det av ålderdomsförsäkringskommitténs år 1915 avgivna förslag upptogs icke rätt för den skadade att få livräntan utbytt mot kapital. Ifrågasvarande bestämmelse tillkom på grund av under lagförslagets behandling i riksdagen väckt motion. Vederbörande utskott framhöll bl. a., att det ibland för den skadade skulle vara till verkligt och varaktigt gagn, om han genom erhållande av ett kapital bleve i stånd att skaffa sig nya insikter eller förvärvsmöjligheter. Enligt utskottets mening borde dock kapitalutbetalningarna inskränkas till rena undantagsfall.

Av ålderdomsförsäkringskommitténs år 1915 avgivna utlåtande inhämtas, att vid nämnda tid i vissa utländska lagstiftningar utbyte av livränta mot dess kapitalvärde i kontanta penningar medgivits i vidare mån än genom 1916 års

lag. Sålunda kunde i Schweiz ett dylikt utbyte när som helst företagas av olycksfallsförsäkringsanstalten, om de månatliga beloppen uppgingo till mindre än 10 franc eller livräntetagaren sedan minst ett år bodde i utlandet. I alla övriga fall var utbyte medgivet efter gemensam överenskommelse mellan anstalten och livräntetagaren. Varje med livräntetagarens samtycke utbytt livränta är genom utbytet slutgiltigt upphörd. Däremot står det innehavaren av en mot hans vilja utbytt invalidränta fritt att för framtiden påfordra tillskottsränta, om efter utbytet hans förvärvsförmåga blir väsentligt mindre. I Norge stadgades i lagen den 13 augusti 1915 angående olycksfallsförsäkring för industriarbetare m. fl., att om definitiv invalidränta utgjorde högst 10 % av arbetsförtjänsten, riks-försäkringsanstalten kunde på den skadades begäran lämna honom ersättning en gång för alla med räntans kapitalvärde, beräknad efter de vid utlösnings tiden för anstalten gällande kapitaliseringsfaktorer, med avdrag av tjugo procent. Beloppet kunde efter anstaltens bestämmande utbetalas antingen på en gång eller i särskilda poster, i vilket sistnämnda fall all vidare utbetalning upphörde, om den skadade doge innan han uppburit hela beloppet. Medförde ett olycksfall invaliditet, som syntes skola räcka längre tid eller beständigt och hade sistnämnda bestämmelse ej kommit till användning, kunde anstalten på den skadades begäran till honom utbetala intill $\frac{1}{4}$ av kapitalvärdet av den honom tillkommande årliga ersättningen för att förhjälpa honom till förvärvsmöjligheter. Efter utbetalningen skulle den årliga nedsättningen nedsättas med en mot det utbetalade kapitalvärdet svarande bråkdel av dess ursprungliga värde.

Enligt upplysningar har försäkringsrådet vid behandlingar om ansökningar om kapital ansett, att livräntor endast borde utbytas i rena undantagsfall samt att *blott mindre livräntor borde utbytas*. I de fall, då utbyte medgivits, hava pengarna i regel skolat användas för erhållande av yrkesutbildning, anskaffande av eget hem eller inköp av jordbruk, varemot ansökan om insättande i affär så gott som alltid avslagits.

Väl torde befogad invändning icke vara att göra emot den i gällande lagstiftning i ämnet antagna principen, att livränta endast i undantagsfall bör utbytas emot kapitalbelopp. Icke utan fog synes likväl kunna ifrågasättas, huruvida icke den lagbestämmelse, vari denna princip kommit till uttryck, erhållit en sådan formulering, att försäkringsrådets prövningsrätt härutinnan blivit innesluten inom för trånga gränser. Erfarenheten lär nog giva vid handen, att i någon större utsträckning än vad nu anses kunna äga rum *lojala* behov föreligga för genom olycksfall skadade arbetare att komma i åtnjutande av ett kapital, att användas till skapande av förvärvsmöjligheter, för vilka *särskilda förutsättningar* föreligga. Särskilt borde under nu rådande förhållanden — kanske framför allt i vissa delar av Norrland — oftare än vad som nu kan bliva fallet möjlighet kunna beredas för inköp av eget hem, jordbruks- eller annan jordlägenhet. Med andra ord, en uppmjukning av ifrågavarande lagrum synes böra ske.

Det hemställes därför,

att riksdagen måtte för sin del besluta, att 6 § 3 mom. andra stycket i den föreslagna lagen om försäkring för olycksfall i arbete måtte erhålla följande lydelse: "På därom av den skadade gjord ansökan må försäkringsrådet, när skäl därtill äro för handen, besluta att i stället för livränta eller del därav skall till den skadade utgivas ett kapital för en gång, till belopp motsvarande högst livräntans eller livräntedelens kapitalvärde enligt gällande beräkningsgrunder".

Stockholm den 1 mars 1926.

S. Luterkort.